

VOORWOORD

Wanneer dit Jaarboek verschijnt, ligt 2005 al weer enige tijd achter ons. Afgezien van het referendum over de Europese grondwet en de in de Eerste Kamer gestrande hervormingsdrift van D66-minister Th.C. de Graaf voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties was het voor de Nederlandse politiek een rustig jaar. In dit Jaarboek wordt traditiegetrouw een overzicht geboden van de jaarlijkse partijpolitieke gebeurtenissen. De andere bijdragen zijn minder tijdgebonden. De beschouwing van de staatsrechtgeleerde Dölle over de SGP heeft weliswaar nog een concrete aanleiding in de intrekking van de overheidssubsidie in 2005, maar kiest toch een wat ruimere blik. Een breed historisch perspectief kenmerkt ook de bijdrage van de Vlaamse politicoloog Van Hecke over de relatie tussen de Nederlandse christendemocraten en de mede door hen opgerichte Europese Volkspartij. De historicus Voerman beschouwt de partijcultuur van de Christelijk-Historische Unie, een partij die in 1980 in het CDA opging en bijna honderd jaar geleden werd opgericht.

Naast deze meer historische beschouwingen zijn in dit Jaarboek ook enkele politicologische bijdragen opgenomen. Lucardie en Van Schuur ontleden op basis van twee ledenenquêtes de politieke opvattingen van de achterban van GroenLinks. Thomassen en Andeweg plaatsen op grond van onderzoek onder Tweede-Kamerleden kanttekeningen bij de negatieve connotaties die fractiediscipline bij velen oproept. Walter en Van Holsteyn ten slotte voegen aan de sterk uitdijende hoeveelheid publicaties over Pim Fortuyn een originele bijdrage toe door politieke tekeningen van de in 2002 vermoorde politicus te analyseren.

Groningen
December 2006

G. Voerman
Hoofd DNPP